Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

EU:n tiedonanto maaperä-strategiasta

Teija Haavisto
Erikoissuunnittelija, YM / YSO

Taustaa

- Edellinen strategia 2006 ja samassa yhteydessä annettiin direktiiviluonnos, jonka komissio joutui vetämään pois.

- Maaperä erittäin tärkeä hyvin hitaasti uusiutuva luonnonvara
- Tuottaa ravintoa, biomassaa, kuituja ja raaka-aineita, säätelee aineiden kiertoja, varastoi vettä ja hiiltä, elinympäristö 25 % eliöistä.
- EU:n maaperästä 60 – 70 % eri asteisesti huonontunut kestämättömän maankäytön ja –hoidon, liiallisen hyödyntämisen ja epäpuhtauspäästöjen seurauksena.

Strategian käsittely EU:ssa

- Julkaistiin 17.11.2021, keskustelu ympäristöneuvostossa 20.12.2021
- Parlamentti ei anna uutta päätöslauselmaa; päätöslauselma maaperänsuojelusta 22.4.2021 (B9-0221/2021)
- Ranskan ei käsittele pj-kaudellaan, mutta Tšekki ehkä tämän vuoden loppupuoliskolla
- Talous- ja sosiaalikomitea valmistelee kannanottoa, alueidenkomitea ei

Kuva: Riku Lumiaro

Maaperästrategia

- Visio 2050
  - Kaikki maaperäekosysteemit ovat terveitä ja entistä kestävämpiä.
- Strategia
  - Asettaa viitekehyksen, jonka avulla voidaan säännöllisesti arvioida EU:n maaperän tilaa ja toteuttaa toimia maaperän pilaantumisen ja huonontumisen torjumiseksi
- Maaperän terveyttä koskeva säädösehdotus 2023
  - Visio 2050, määritelmät, seuranta ja maaperän tilan arviointi, maaperän kestävä käyttö, pilaantuneet alueet, toimenpideohjelmat, raportointi

Aihealueet, joilla tarvitaan toimia

- **Ilmaston muutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen**; hiilen säilyttäminen ja lisääminen
- **Kiertotalous**; Uudelleen käyttö (kaivetut maamassat, rakennetut maa-alueet), maan käyttöönoton hierarkia, suljetut kierrot (hiili, typpi, fosfori)
- **Luonnon monimuotoisuus**; toimet kansainvälisten sopimusten piirissä, kartoitus, arviointi, suojelu ja ennallistaminen
- **Vesivarat ja maaperä**; yhdentäminen, sedimentit, vesienhoito- ja tulvariskien hallintasuunnitelmat
- **Maaperän kestävä hoito**; kriteerit, kestävät käytännöt, neuvonta, kansallinen YMP
- **Aavikoitumisen estäminen**; indikaattoreiden kehittäminen, aavikoitumissopimukseen liittyminen
- **Maaperän pilaantumisen estäminen**; direktiivit, riskinarvioinnit, mikromuovit, PFAS:t
- **Ennallistaminen ja kunnostus**; pilaantuneet maat, kiinteistökaupat, prioriteettilista
- **Tiedon lisääminen ja tutkimus**; uudet teknologiat, Horizon Europe, Soil Mission
- **Seuranta**; maaperän ja sen monimuotoisuus, tilan raportointi, LUCAS: hiili, hajakuormitus
- **Rahoitus;** yksityinen ja EU-rahoitus
- **Maaperä tuntemus ja osallistuminen**

Strategiassa tärkeää

- Strategia tärkeä, ajankohtainen, kunnianhimoinen
- Terve maaperä olennainen osa ilmastonmuutoksen ja luontokadon ratkaisua sekä ihmisten hyvinvointia ja ruokaturvaa.
- **Tärkeää**:
- Maaperä, sen toimintojen ja ekosysteemipalveluiden turvaaminen myös tuleville sukupolville
- Maaperää koskevien, olemassa olevien ja valmisteilla olevien eri politiikkojen ja niiden tavoitteiden välinen koherenssi
- Maaperään kohdistuvien riskien arviointi ja päätökset maaperän suojeluun kohdistuvista toimista tehdään paikallisista ja kansallisista lähtökohdista käsin.
- Maaperän kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen, hiilivarastojen ja -nielujen ylläpitäminen ja vahvistaminen
- Maaperän monimuotoisuuden kartoitus, arviointi, suojelu ja ennallistaminen
- Pilaantuneiden alueiden riskiperusteinen ja kestävä kunnostus ja kiertotalouden edistäminen

Kuva: Riku Lumiaro

Kannatettavaa

- Komission visio 2050
- Maaperän kestävän käytön ja vesienhoidon tarkastelu yhdessä ja koordinointi
- Maaperän kestävien hoitokäytäntöjen edistäminen
- Maaperän hoitoa ja ravinnehuoltoa koskevien onnistuneiden ratkaisujen levittäminen erilaisten verkostojen avulla

Asiat, joista tarvitaan lisää tutkimusta

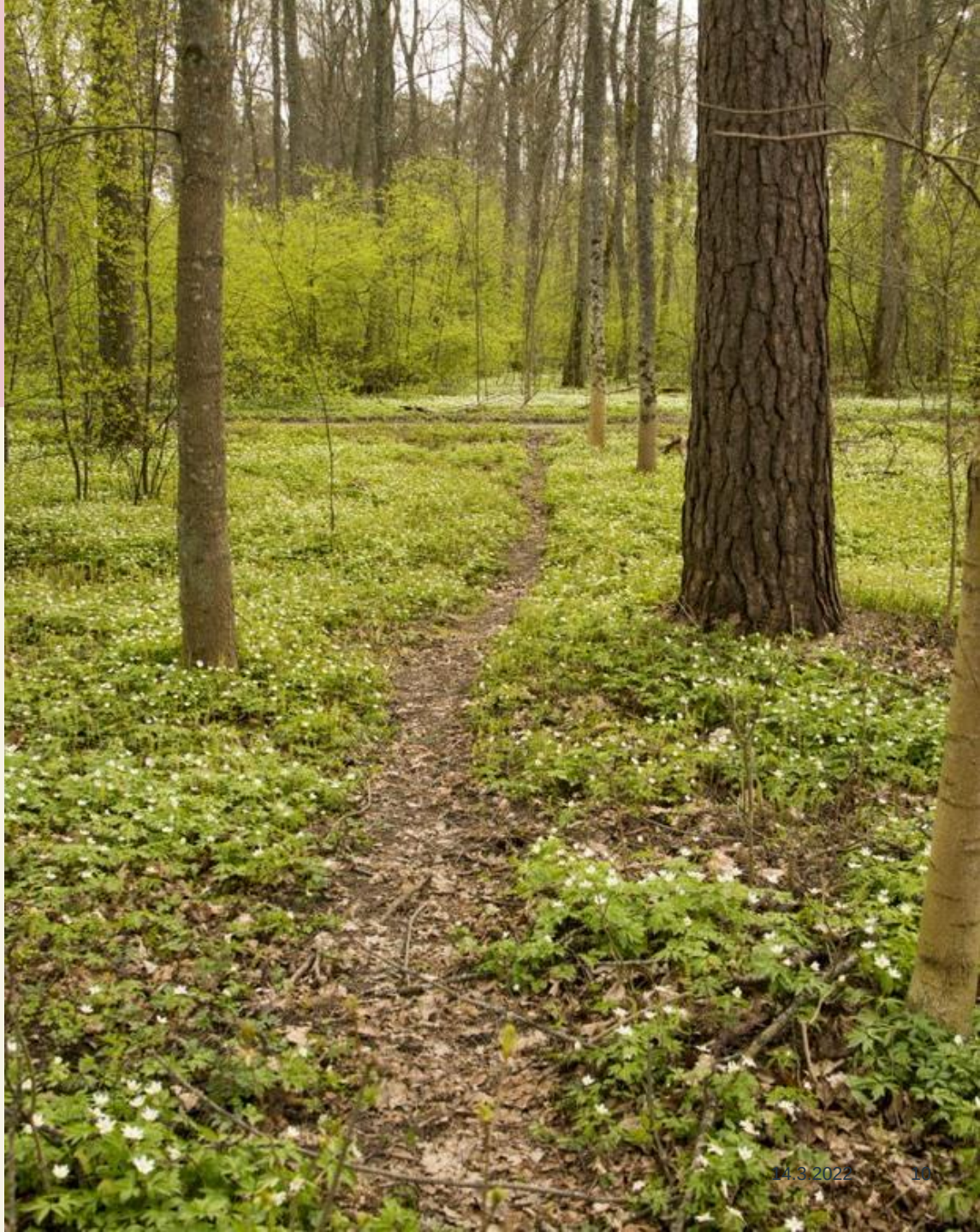
- Suomi pitää tärkeänä, että maaperää koskevan tutkimukseen kohdennetaan riittävästi resursseja:
  - Maaperän monimuotoisuus, ekosysteemipalvelut ja niihin vaikuttavat tekijät ja monimuotoisuuden parantaminen
  - Maaperän kestävät hoitokäytännöt, erityisesti maaperän kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen
  - Maaperän hiilensidonnan todentaminen
  - Erityistä huolta aiheuttavat ja/tai uudet huolta aiheuttavat maaperää pilaavat aineet
  - Maaperän innovatiiviset kunnostusmenetelmät

Asiat, joihin suhtaudutaan varauksellisesti

- Metsäpolitiikka kuuluu kansalliseen toimivaltaan
- **Varauksellinen kanta:**
- Maaperän terveyttä kuvaavat oikeudellisesti sitovat kynnysarvot, käyttötavasta halutaan lisätietoja
  - Kynnysarvojen määrittely on haasteellista vaihtelevien olosuhteiden vuoksi
  - Uhkien määrittely ja toimenpiteiden kohdentaminen kansallisesti
- Kansalliset vähentämistavoitteet koskien rakentamattoman maa-alueen ottamista rakennuskäyttöön
- TESTAA MAAPERÄSI ILMAISEKSI – aloite, josta tarvitaan lisätietoja.

Tuleva säädösehdotus

- Suomi suhtautuu säädökseen avoimesti ja haluaa osallistua sen valmisteluun rakentavasti yhdessä muiden jäsenmaiden kanssa.
- Maaperän tilan seurannan tulisi olla riskiperusteista, kustannustehokasta ja kohdennettua, tuottaa vertailukelpoista tietoa ja sen toimeenpanon tulisi tapahtua vaiheittain.
- Säädöksen valmistelu jäsenmaiden edustajista koostuvasta komission EU:n maaperäasiantuntijaryhmässä helmikuusta kesäkuuhun.

Kuva: Riku Lumiaro

Linkki strategian eri kieliversioihin

Kiitoksia!

Teija Haavisto
Erikoissuunnittelija, YM/YSO
puh. 050 476 3601
teija.haavisto@gov.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi